

Huw Lewis AC / AM
Y Gweinidog Addysg a Sgiliau
Minister for Education and Skills

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref MA-P/HL/1620/15

Ann Jones AC
Cadeirydd – y Pwyllgor Plant, Pobl
Ifanc ac Addysg
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd CF99 1NA

13 onawr 2016

Annwyl Ann

Ymchwiliad dilynol i wasanaethau mabwysiadu yng Nghymru

Diolch am eich llythyr, dyddiedig 14 Rhagfyr, yn dilyn yr ymchwiliad cynharach i wasanaethau mabwysiadu yng Nghymru.

Gallaf gadarnhau nad oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw gynlluniau i ymestyn cylch gwaith Cydgysylltwyr Addysg Plant sy'n Derbyn Gofal. Fel y gwyddoch, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol greu swydd sydd â ffocws penodol ar anghenion addysgol plant sy'n derbyn gofal a'r rheini sy'n gadael gofal y mae'r awdurdod yn gweithredu ar eu rhan fel rhiant corfforaethol. Mae yna gyd-destun statudol penodol i'r rôl honno sy'n canolbwyntio ar gyfrifoldebau'r rhiant corfforaethol. Nid wyf yn credu y byddai'n briodol ymestyn y gofyniad penodol hwn i gynnwys dysgwyr eraill nad ydynt yng ngofal yr awdurdod lleol.

Ond rwy'n siŵr eich bod yn sylweddoli nad wyf yn diysytyru rhai o'r heriau sy'n wynebu plant wedi'u mabwysiadu sydd mewn addysg.

Eisoed rydych yn ymwybodol o'm penderfyniad i ehangu telerau ac amodau'r Grant Amddifadedd Disgyblion i gynnwys cymorth ar gyfer plant sydd wedi'u mabwysiadu. Mae fy swyddogion wedi trafod y cynlluniau i wneud hyn drwy'r elfen o'r Grant sy'n ymwneud â phlant sy'n derbyn gofal, a hynny gydag amrywiaeth eang o randdeiliaid. Bydd y trefniadau newydd yn caniatáu i'r consortia addysg rhanbarthol a'u partneriaid – gan gynnwys awdurdodau lleol ac ysgolion, yn ogystal â rhieni sy'n mabwysiadu a phlant a gaiff eu mabwysiadu – ddatblygu ymyriadau a fydd o fudd i bob plentyn, ond rydym yn rhagweld y byddant o fudd mwy i blant sy'n derbyn gofal neu a oedd yn derbyn gofal, ac i'r rheini sydd wedi'u mabwysiadu ar ôl bod mewn gofal.

Mae'r Pwyllgor wedi gofyn am rywfaint o eglurhad ar y trefniadau hyn. Er eglurder, rwyf am ddelio â phob un fel y cawsant eu hamlinellu yn eich llythyr:

- Caiff dyraniadau Grant Amddifadedd Disgyblion ar gyfer consortia addysg eu cyfrifo ar sail niferoedd y plant sy'n derbyn gofal o fewn eu hardal. Fodd bynnag, un nodwedd bwysig o ran y trefniadau grant newydd yw bod consortia yn derbyn ac yn atebol am ddigon o adnoddau iddynt gomisiynu gwasanaethau yn strategol, er mwyn rhoi gwell cefnogaeth i blant sy'n derbyn gofal a phlant sydd wedi'u mabwysiadu. Bydd llawer o'r plant hyn yn profi heriau tebyg i'w gilydd o ran addysg. Yng ngoleuni'r dull hwn sy'n fwy strategol, yn wahanol i'r arfer yn achos plant sy'n gymwys i gael pryddau ysgol am ddim, ni fydd y Grant yn cael ei ddyrannu i'r ysgol lle mae'r disgyblion dan sylw yn cael eu haddysgu ar sail £1,050 y dysgwr (yn 2015-16, £1,150 yn 2016-17).
- Caiff cymorth ar gyfer plant sydd wedi'u mabwysiadu ei dargedu yn yr un ffordd ag yn achos plant sy'n derbyn gofal a dysgwyr eraill sy'n agored i niwed. Gofynnwyd i bob consortiwm ddarparu cynllun gwario bras o ran sut y byddent yn defnyddio'r cyllid a ddyrannwyd. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol hon, bydd yn ofynnol iddynt ddangos sut maent wedi defnyddio'r grant i gefnogi plant sy'n derbyn gofal a phlant sydd wedi'u mabwysiadu. Bydd angen iddynt roi tystiolaeth hefyd o sut mae'r arian wedi cael effaith gadarnhaol ar gyrhaeddiad addysgol y dysgwyr hyn.
- Mae cynlluniau gwario strategol y consortia yn ddigon tebyg, ond maent yn adlewyrchu anghenion a blaenoriaethau rhanbarthol penodol. Dyma nodweddion cyffredin y cynlluniau:
 - Mae cyllid wedi'i neilltuo ar gyfer hyfforddiant pwrpasol ar gyfer ysgolion, gan gynnwys gofalwyr maeth, rhieni sy'n mabwysiadu a llywodraethwyr ysgolion, er enghraifft pecynnau hyfforddiant emosiynol, ymddygiad ac ymwybyddiaeth.
 - Mae yna gyllid ar gyfer rhannu arferion da drwy gydweithredu rhwng ysgolion.
 - Mae cyfran o'r cyllid wedi'i neilltuo fel cymorth bwrsari ar gyfer plant penodol – mae hyn yn cynnwys pecynnau cymorth i unigolion a grwpiau, megis gwasanaethau sy'n ceisio cynyddu sgiliau emosiynol a chymdeithasol dysgwyr sydd, fel y mae'r dystiolaeth yn ei ddangos, yn gallu cael effaith bositif ar lefelau cyrhaeddiad yn yr ysgol.
- Fel rhan o werthusiad diwedd y flwyddyn ariannol, rydym yn disgwyl i'r consortia gydweithio ag awdurdodau lleol, ysgolion a theuluoedd er mwyn deall yr effaith y mae'r grant wedi'i chael ar y dysgwyr dan sylw. Bydd pob consortiwm yn casglu gwybodaeth oddi wrth bob un o awdurdodau lleol eu hardal ac yn asesu'r cynnydd a wnaed yng ngoleuni meini prawf sy'n mesur effeithiolrwydd gwariant y Grant ar blant sydd wedi'u mabwysiadu. Gallai hyn gynnwys:
 - Manylion lefelau presenoldeb yn yr ysgol.
 - Manylion lefelau cyrhaeddiad – hynny yw, sgoriau llythrennedd a rhifedd mewn profion cenedlaethol.
 - Gwybodaeth fwy cyffredinol am effaith yr hyfforddiant a roddir i'r ysgolion, drwy adborth a thrafod gyda chynghorwyr yr ysgolion.
- Bydd y consortia yn mynd ati i geisio targedu plant sydd wedi'u mabwysiadu yn ogystal â'r rhai sy'n derbyn gofal, er nad yw rhieni yn barod i ddweud, bob amser, bod eu plant wedi'u mabwysiadu. Lle mae'n hysbys bod plentyn wedi'i fabwysiadu, gellir rhoi hyfforddiant pwrpasol ar faterion penodol ar lefel leol, clwstwr neu ranbarthol. Gellid rhoi sylw i ymwybyddiaeth o faterion yn ymwneud ag ymlyniad,

ymwybyddiaeth o faterion iechyd meddwl, a rheoli dosbarth yn dda. Gellir neilltuo bwrsariaethau ar gyfer anghenion penodol grwpiau neu unigolion yn ôl yr angen.

O fis Ebrill 2016, bydd Llywodraeth Cymru yn trefnu adolygiad cyflym er mwyn gwerthuso effeithiolrwydd blwyddyn gyntaf y trefniadau cyllid newydd.

Rwy'n siŵr eich bod hefyd yn gwybod ein bod wedi bod yn cydweithio'n agos ag Adoption UK (Cymru) – ac wedi cael nifer o drafodaethau gyda'r Gwasanaeth Mabwysiadu Cenedlaethol – yn y gorffennol er mwyn ceisio deall yn well sut gellir cefnogi teuluoedd sy'n mabwysiadu yn ein hysgolion. Eisoes rydym wedi creu fideo i ysgolion er mwyn ceisio dangos nad yw'r ffaith bod plentyn wedi'i fabwysiadu ar ôl bod mewn sefyllfa o dderbyn gofal yn golygu, o reidrwydd, fod amgylchiadau'r plentyn, hynny yw y rheswm pam roedd angen mabwysiadu'r plentyn yn y lle cyntaf, wedi newid.

Ar hyn o bryd, rydym yn cydweithio ag Adoption UK (Cymru) i ddatblygu llyfryn electronig dwyieithog newydd ar godi lefel cyrhaeddiad plant sydd wedi'u mabwysiadu yn yr ysgol. Bydd yn seiliedig ar ddau gyhoeddiad llwyddiannus cynharach, ond nad ydynt yn gyfoes erbyn hyn. Ychwanegwyd deunydd newydd lle bo'n briodol a bydd yn targedu ysgolion. Bydd y canllawiau newydd ar gael yn fuan a byddwn yn ystyried ymhellach sut gallwn godi ymwybyddiaeth o'r llyfryn, a'r materion sydd ynddo, ymhlith consortia addysg, awdurdodau lleol ac ysgolion ledled Cymru.

Yn gywir

Huw Lewis AC / AM

Y Gweinidog Addysg a Sgiliau
Minister for Education and Skills